

Képviselői fizetések Magyarországon és Európában
A Policy Solutions összehasonlító háttérelmzése a parlamenti
képviselői juttatások rendszeréről

2011. október

Vezetői összefoglaló

A magyar parlamenti képviselők 750 ezer forintos tiszteletdíja összességében a huszadik, az átlagbérhez viszonyítva viszont az egyik legmagasabb lesz az Európai Unióban - áll a Policy Solutions európai összehasonlító elemzésében. A politikai elemző intézet a Lázár János által javasolt képviselői díjazás rendszerét hasonlította össze a többi uniós tagállam szabályozásával.

A Policy Solutions összehasonlító kutatása rámutat, hogy a Lázár János által szeptemberben javasolt 750 ezer forintos (megközelítőleg 2500 eurós) képviselői alapfizetés európai összehasonlításban nominálisan csak a huszadik legmagasabb összeg, a régiókban azonban magasnak számít. A volt szocialista országok közül mindössze Szlovéniában, Észtországban és Lengyelországban nagyobb a képviselők tiszteletdíja, mint amekkora várhatóan Magyarországon lesz. Azonban, ha az egyéb pénzbeli juttatásokat is figyelembe vesszük – amit a magyar szabályozás megszüntetne –, akkor láthatjuk, hogy Közép-Európán belül is a mezőny második felébe tartoznak majd a magyarok.

Ugyanakkor, európai összehasonlításban a magyar átlagbérek még a képviselői díjazásnál is kevésbé versenyképesek: Magyarország a maga 759 eurós átlagbérével alulról az ötödik a listán. Ez azt jelenti, hogy a magyarok – és a magyar képviselők - nem csupán nyugat-európai szemmel nézve keresnek keveset, hanem regionális szinten is bőven van még hova fejlődnünk.

Az Európai Unió tagállamai között lényeges különbségek vannak a képviselői fizetések és az átlagbérek viszonyában is. E téren az első és az utolsó helyen álló ország adatai ötszörös eltérést mutatnak: az első helyezett Olaszországban a képviselők az olasz havi átlagbér ötszörösét viszik haza alapdíj formájában, Máltán viszont szinte megegyezik a képviselők alapbére a munkavállalók átlagbérével.

A Policy Solutions elemzése kiemeli, hogy a volt szocialista országokban jó dolog parlamenti képviselőnek lenni. A havi képviselői alapdíjat a havi átlagbérrel összevetve kiderül, hogy az éllovas Olaszországot követő öt helyen a 2004-ben csatlakozott uniós tagállamok állnak. A képviselői fizetés a második helyezett Észtországban az átlagbér több mint négyszerese, továbbá Litvániában, Szlovéniában, Lengyelországban és – az új tervezet szerint – Magyarországon is több mint háromszor annyi pénzt kapnak alapfizetesként a képviselők, mint amennyit a munkavállalók az adott országban átlagban hazavisznek. Azaz az európai összevetésben nem túl magas tiszteletdíj ellenére a Lázár János által javasolt reformok révén parlamenti képviselőink mégis egy csapásra a legprivilegizáltabbak közé kerülnek az Európai Unióban az átlagbérekhez viszonyítva.

Ugyanakkor a fideszes javaslat értelmében megszűnne az összes alapidíjon felüli anyagi juttatás, melyek más országokban a képviselői jövedelem egy jelentős részét teszik ki. A Lázár-javaslat legfőbb következménye ezért nem a képviselői jövedelemszintek átrendezése, hanem az, hogy ezáltal átláthatóbbá és szabályozottabbá teszi a képviselői juttatások jelenlegi rendszerét.

1. Bevezetés

Lázár János, a Fidesz frakcióvezetője 2011 szeptemberében tett javaslatot a parlamenti képviselői juttatások sokat bírált rendszerének reformjára. A javaslat értelmében a honatyák bruttó havi alapdíja a jelenlegi 231.900 forintról 750.000 forintra emelkedne, ezzel párhuzamosan azonban visszametszenék egyéb juttatásaikat, így a jövőben nem járna fizetség a bizottsági tagságért és a választókerületi pótlék is megszűnne. A képviselők nem pénzbeli juttatásban továbbra is részesülhetnének, ezen juttatások felhasználását azonban szigorúan ellenőriznék. A képviselők egyetlen benzinkártyára lennének jogosultak, amely a képviselő nevére szólna és egyetlen rendszám tartozna hozzá. A lakhatási támogatás is átalakulna, az állam csak azon képviselők hotelszámláit állná (illetve biztosítana számukra szolgálati lakást), akik maguk vagy közvetlen hozzátartozójuk révén nem rendelkeznek budapesti ingatlannal. Ezen kívül jogosultak lennének a honatyák egy politikai tanácsadó és két ügyintéző alkalmazására, illetve a felmerülő irodaköltségeik megtérítésére. Össességében tehát a képviselői juttatások átláthatóságát és felhasználásának szigorítását, célszerűsítését szolgálná a javaslat.

A Policy Solutions ezen elemzésében azt vizsgálja, hogy más európai országok rendszeréhez képest a Fidesz javaslatában szereplő képviselői juttatások mértéke mennyire számít bőkezűnek. Kutatásunkban összehasonlítottuk az EU 27 tagállamában a képviselői alapdíjakat és egyéb juttatásokat, valamint arányosítottuk azokat az adott ország átlagbérével. Így a nominális adatok mellett az is vizsgálhatóvá vált, hogy a képviselői munkával szerzett fizetés mennyivel haladja meg egy átlag állampolgár fizetését, a politikai elit jövedelem tekintetében is elkülönül-e a lakosság többségétől.

2. Képviselői juttatások az Európai Unióban

Az európai országok képviselői juttatásainak összevetése alapján (I. táblázat) kijelenthető, hogy Olaszországban a legjobb országgyűlési képviselőnek lenni. A 11.407 eurós bruttó havi képviselői alapdíjuk magasan kiemelkedik az európai mezőnyből, ráadásul az egyéb pénzbeli és nem anyagi juttatások is itt a legmagasabbak. Nem panaszkodhatnak az alapdíj szempontjából második helyen álló osztrák képviselők sem, 9500 euró feletti havi alapdíjuk szintén kiemelkedő a kontinensen, bár egyéb anyagi juttatásaik ehhez képest nem túl jelentősek. A képzeletbeli dobogó harmadik fokán álló ír törvényhozók 7723 eurós havi alapdíja nem tér el sokkal a többi nyugat-európai országban jellemző értékektől.

I. táblázat. Parlamenti képviselői juttatások az Európai Unió országaiban

Helyezés	Ország	Bruttó képviselői havi alapdíjak (Euró/hó, 2010)	Egyéb juttatások (Euró/hó)
1.	Olaszország	11.704	1108-1332 euró kilométerpénz, 258 euró telekommunikációs költségtérítés, max. 3690 euró lakhatási támogatás, 3690 euró választókerületi pótlék
2.	Ausztria	9520	Havi 490 euró általános költségtérítés, ingyenes irodahasználat
3.	Írország	7723	1000-3154 euró utazási és szállásköltség, max. 2142 euró általános költségtérítés, 667 euró irodai felszerelésekre, évi 500 euró mobiltelefonra
4.	Belgium	7658	Max. 638 euró általános költségtérítés, irodahasználat, internet
5.	Németország	7647	3782 euró általános költségtérítés, ingyenes vasúthasználat, utazási költségek térítése
6.	Hollandia	7312	486-1488 euró lakhatási támogatás, 1013-3010 euró utazási támogatás, 13. havi bér, üdülési pótlék
7.	Franciaország	7100	6412 euró általános költségtérítés, telekommunikációs költségek térítése, számítógép, ingyenes vasúti közlekedés
8.	Dánia	6527	1082 euró lakhatási támogatás
9.	Egyesült Királyság	6409	1451 euró lakásbérlet, 758 euró adminisztrációs költségekre, 778-930 euró egyéb költségekre
10.	Svédország	6160	Általános költségtérítés, szállásköltség térítése, mobil és internet költségek térítése
11.	Luxemburg	6124	Nincs adat
12.	Finnország	5948	987-1809 euró általános költségtérítés, ingyenes közösségi közlekedés, távközlési és irodai

költségek megtérítése			
13.	Görögország	5781	749-936 euró általános költségtérítés, ülészak idején 1000 euró lakhatási támogatás, utazási kedvezmény, telefonköltségek térítése
14.	Szlovénia	5273	514-976 euró választókerületi pótlék, tömegközlekedési bérlet vagy benzinpénz, 250 euró telekommunikációs térítés
15.	Portugália	4228	69,19euró/nap napidíj ülésnapokon, 0,40euró/km benzinpénz
16.	Spanyolország	3648	3283 euró választókerületi pótlék, számítógép és mobiltelefon, belföldi utazások térítése
17.	Ciprus*	3342	2903 euró adminisztrációs költségek, 683 euró utazási költségtérítés
18.	Észtország	3288	328,9-1315 euró általános költségtérítés, max. 328,9 euró lakbértámogatás, kilométerpénz
19.	Lengyelország	2515	629 euró általános költségtérítés, ingyenes tömegközlekedés, 957 euró lakhatási támogatás, 411 euró belföldi szállásra
20.	Magyarország	2500	Üzemanyagkártya, hotelszámla térítése, egy politikai tanácsadó és két ügykezelő foglalkoztatása, irodahasználat, mobiltelefon és kommunikációs költségek térítése
21.	Csehország	2405	962-1443 euró utazási költségtérítés, 385 euró általános költségtérítés, szállásköltség térítése, irodahasználat, posta, telefon internet
22.	Szlovákia	2009	1406-1607 euró általános költségtérítés, tömegközlekedés, parlamenti apartman ingyenes használata, iroda és számítógép
23.	Litvánia	2003	668 euró általános költségtérítés, utazási költségek térítése, parlamenti szálloda igénybe vétele
24.	Lettország	1755	Max. 688 euró szállásköltség, 82 euró utazási költségtérítés, 116-243 euró további utazási költségtérítés, 110 euró távközlési költségtérítés
25.	Málta*	1515	Nincs adat
26.	Bulgária	1007	Nincs adat
27.	Románia	857	18 euró választókerületi pótlék, 31 euró utazási költségtérítés, 150 euró állásköltség térítésre, 1,87 euró telekommunikációs költségtérítés

Forrás: Országgyűlési Könyvtár; saját gyűjtés

* 2009-es adat

A lista első felében szinte kivétel nélkül nyugat-európai országokat találunk, jellemzően 6-7 ezer eurós alapdíjakkal. Közülük is ki kell emelni Franciaországot, ahol a 7100 eurós képviselői alapdíj összegével közel megegyező mennyiségű, igen magas általános költségtérítés társul. Őket követik a déli országok csoportja, Görögország (5781 euró),

Portugália (4228), Spanyolország (3648) és Ciprus (3342). Bár a spanyol és ciprusi képviselők alapdíja már igencsak elmarad nyugati kollégáikétól, viszonylag magas egyéb pénzbeli juttatásaik révén megközelítik a többi nyugati tagállam szintjét. A legkevesebbet táblázat alsó régióját uraló kelet-közép-európai tagállamok honatyái keresik 1-3 ezer euró között, köztük a 20. helyet elfoglaló magyar képviselők a tervezet szerinti 2500 euróval. Kivételt képez Szlovénia, amely nem marad el lényegesen a nyugat-európai szinttől, közel 5300 eurós havi alapdíjazásuk pedig magasan kiemelkedő a régióban.

A táblázatból látszik, hogy a magyar törvényhozók alapdíja a tervezett jelentős emelés ellenére még csak meg sem közelítené a nyugati szintet, bár a régió belül a magasabb díjazású képviselők sorába emelné honatyáinkat, hiszen csak Szlovénia, Észtország és – csupán néhány euróval – Lengyelország előz meg minket Kelet-Közép-Európában. Ha viszont az egyéb pénzbeli juttatásokat is figyelembe vesszük – amit a magyar szabályozás megszüntetne –, akkor láthatjuk, hogy még Közép-Európán belül is az alulfizetett képviselők közé tartoznak a magyarok.

3. A havi képviselői alapbérek a nemzeti átlagbérekhez viszonyítva

A képviselői alapbérek és juttatások nominális mértékén túl fontos megvizsgálni azt is, hogy azok hogyan viszonyulnak az adott ország átlagbérehez. Ez az aránya ad képet az életszínvonalról, és ez alapján állapítható meg, hogy hol élveznek különösen kitüntetett anyagi előnyöket a politikusok az átlagemberekkel szemben.

A bruttó havi átlagbérek alapján sorrendbe rendezett tagállamok listája (II. táblázat) nem tartalmaz meglepetést: a táblázat első felében a nyugati tagállamokat, a közepén a déli, mediterrán országokat, a lista alsó régiójában pedig a keleti tagállamokat találjuk. A három dobogós helyezett tagállam – Dánia, Luxemburg és Írország – bruttó 4000 euró/hó feletti átlagbérel a nyugat-európai élmezőnyből is kiemelkedik, amely csoportban a 3000 euró/hó átlagbér a jellemző érték. A képviselői juttatások terén toronymagas első Olaszország ezen a területen már csak a középmezőnyben található 2300 euróval. A mediterrán országcsoport 2000 euró körüli átlagbérei közül csupán Portugália lóg ki negatív irányban, de az 1400 euró körüli átlagbérel - egy ország kivételével - még így is megelőzi az összes kelet-közép-európai államot. Az egyetlen kivétel Szlovénia, amely a 1495 euró/hó átlagbérel régiós vezető, ráadásul a nevezett országcsoportban egyedül a szlovének keresnek átlagban 1000 euró felett havonta.

Magyarország a maga 759 eurós átlagbérel alulról az ötödik a listán, ami azt jelenti, hogy nem csupán nyugat-európai szemmel nézve keresünk keveset, hanem regionális szinten is bőven van még hova fejlődünk, hiszen csak két balti államot, illetve Romániát és Bulgáriát tudtuk megelőzni ezen a téren. A hazai bruttó havi átlagbérek tehát európai uniós összehasonlításban igen alacsonynak minősülnek.

II. táblázat. Bruttó havi átlagbérek az Európai Unióban

Helyezés	Ország	Bruttó átlagbér (Euró/hó, 2010)
1.	Dánia	4294
2.	Luxemburg	4269
3.	Írország	4028
4.	Hollandia	3372
5.	Belgium	3298
6.	Egyesült Királyság	3213
7.	Svédország	3111
8.	Ausztria	3057
9.	Finnország	3037
10.	Franciaország	2914
11.	Németország	2724
12.	Málta**	2616
13.	Olaszország	2311

14.	Ciprus*	2215
15.	Spanyolország	2202
16.	Görögország	1826
17.	Szlovénia	1495
18.	Portugália	1385
19.	Csehország	981
20.	Szlovákia	904
21.	Lengyelország	786
22.	Észtország	768
23.	Magyarország	759
24.	Lettország	613,5
25.	Litvánia	561
26.	Románia	449
27.	Bulgária	336

Forrás: OECD, UNECE; saját számítások

* 2009-es adat

** 2008-as adat

Az átlagbérek ismeretében összehasonlíthatóvá válnak a parlamenti képviselők fizetése egy átlagos polgár fizetésének (III. táblázat).

III. táblázat. A havi képviselői alapidj és a nemzeti átlagkereset hányadosa az Európai Unióban

Helyezés	Ország	A havi képviselői alapidj és a havi átlagkereset hányadosa
1.	Olaszország	5,064
2.	Észtország	4,281
3.	Litvánia	3,572
4.	Szlovénia	3,527
5.	Magyarország	3,294
6.	Lengyelország	3,199
7.	Görögország	3,165
8.	Ausztria	3,114
9.	Portugália	3,054
10.	Bulgária	3,000
11.	Lettország	2,86
12.	Németország	2,807
13.	Csehország	2,452
14.	Franciaország	2,437
15.	Belgium	2,322
16.	Szlovákia	2,221
17.	Hollandia	2,168
18.	Egyesült Királyság	1,995

19.	Svédország	1,980
20.	Finnország	1,958
21.	Írország	1,917
22.	Románia	1,908
23.	Spanyolország	1,657
24.	Dánia	1,520
25.	Ciprus*	1,509
26.	Luxemburg	1,434
27.	Málta**	1,071

Forrás: saját számítások

* 2009-es adatok alapján

** 2008-as és 2009-es adatok alapján

Ezt az összevetést elvégezve megállapítható, hogy az Európai Unió tagállamai között lényeges különbségek vannak ezen a téren, ugyanis az első és az utolsó helyen álló országra jellemző értékek ötszörös eltérést mutatnak. A korábbi adatok alapján borítékolható volt Olaszország első helye, képviselőik a nemzeti bruttó havi átlagbér ötszörösét viszik haza alapdíj formájában. Máltán viszont szinte megegyezik a képviselők alapbére a dolgozók átlagbérével. Ami szembevetendő a táblázat alapján, hogy az előző két adatsorral ellentétben itt nem alkotnak szinte teljesen különálló csoportokat a nyugat-, dél-, illetve kelet-közép-európai tagállamok. A magas képviselői alapdíjat és szintén magas átlagbért adó Ausztria viszonyszáma például 3,1-es (tehát ennyiszor magasabb a képviselői alapdíj, mint a nemzeti átlagbér), míg a szintén viszonylag magas törvényhozói alapbért és kiemelkedően magas átlagbért nyújtó Dániáé 1,5-ös. Ugyanakkor látni kell, hogy a táblázat első harmadában felülreprezentáltak a keleti régióba tartozó tagállamok Észtország, Litvánia, Szlovénia, hazánk és Lengyelország révén.

Magyarország előkelő, 5. helyezése (3,3-as viszonyszám) figyelemre méltó. Annál is inkább, mivel a hatályos magyar szabályozást figyelembe véve a lista utolsó helyén szerepelünk, hiszen a jelenlegi képviselői alapdíj szinte pontosan megegyezik a nemzeti bruttó átlagbérrel. A Lázár János által javasolt reformok révén parlamenti képviselőink mégis egy csapásra a legprivilegizáltabbak közé kerülnének az Európai Unióban, ha az alapdíjakat a nemzeti átlagbérek viszonylatában vesszük figyelembe. Ez azonban elsősorban a honi átlagbér relatív alacsonyágának köszönhető, hiszen – mint ahogyan azt az I. táblázatban láthattuk – a tervezett reformokkal sem kerülnénk sokkal közelebb az uniós élmezőnyhöz az alapdíjazás tekintetében. Ugyanakkor a javaslat értelmében megszűnne az összes alapdíjon felüli anyagi juttatás, ezért ha az összes pénzbeli képviselői járandóságot tekintetbe vesszük, akkor a kép már árnyaltabb, és hazánk jóval hátrébb kerülne ezen a listán. A Lázár-javaslat legnagyobb erénye éppen az, hogy átláthatóbbá és szabályozottabbá tenné a képviselői juttatások jelenlegi rendszerét. Ennek a célnak az eléréséhez a képviselői alapdíjak emelésén, és ezzel párhuzamosan az egyéb juttatások visszametszésén keresztül vezet az út.

Policy Solutions
Politikai Elemző és Tanácsadó Intézet

Budapest, 1054, Kálmán Imre utca 1.

+36 (21) 252-4292

info@policysolutions.hu

www.policysolutions.hu

POLICYSOLUTIONS

